

Cennet neden “Cennetler” diye anlatılır?

Kur’ân-ı Kerîm’de Cennet’ten bahsedilen ayetlerde geçen “جَنَّاتٍ” (cennetler) tabiri, zahirde basit bir çoğul ifade gibi görünse de, içinde son derece derin ve mühim manalar barındırır. Bu kelimenin hem cem’ (çoğul) olarak zikredilmesi, hem de bazı yerlerde nekra (belirsiz) gelmesi, Cennet’in mahiyetine dair büyük hakikatlere işaret eder.

Üstad Bediüzzaman Said Nursî, *İşârâtü'l-İcâz*’da bu inceliği tahlil ederek, Kur’ân’ın en küçük bir kelimesinde dahi nasıl geniş manaların gizlendiğini beyan eder.

Cennet’in cem’i, Cennetlerin taaddüdüne ve amellere göre Cennet’in mertebelerine işaretir.

Cennet kelimesinin cem’ (çoğul) olarak gelmesi, Cennet’in tek ve aynı seviyede bir mekân olmadığını; bilakis amellere göre farklı mertebeler, dereceler ve tabakalar hâlinde bulunduğunu gösterir.

Meselâ dünyada bir saray düşün: Aynı saraya giren insanlar vardır; fakat kimi en üst katlarda, en geniş odalarda kalır; kimi daha alt katlarda, daha sınırlı mekânlarda bulunur. Mekân aynı saraydır, fakat dereceler farklıdır.

Yahut bir okul düşün: Aynı sınıfa giren talebeler vardır; fakat çalışmasına göre kimisi birinci olur, kimisi geride kalır. Mekân birdir, fakat mertebe farklıdır.

Yahut bir bahçe düşün: Aynı bahçeye giren insanlar vardır; fakat kimine sadece birkaç ağaç nasip olur, kimine bütün bahçe açılır. Gördükleri manzara, aldıkları lezzet farklıdır.

Aynen bunun gibi, Cennet de:

- Tek bir nimet yeri değildir
- Amellere göre derece derece yükselen bir âlemdir

Kimisi en yüksek makamlara çıkar, kimisi daha aşağı derecelerde kalır. Bu da adaletin ve hikmetin bir gereğidir. Çünkü herkesin ameli, ihlası ve gayreti aynı değildir.

Cennetin bu sekiz tabakası ayet ve hadislerle şöyle anlatılır:

1. **Naîm Cenneti:** Nimetlerle, mutluluklarla dolu cennet mânasına gelir.
2. **Adn Cenneti:** En bariz manası ile ikamet etme, ikamet edilen yer demektir

3. **Firdevs: Her çeşit bitkiyi cem'eden bahçe, bostan** manasındadır. **Firdevs**, cennetin en yüksek ve en değerli yerinin hususi adı olabilir.
4. **Huld Cenneti:** Ebedîlik Cenneti
5. **Dârû's-Selâm: Emniyet ve selâmet yeri, esenlik yurdu** manasındadır.
6. **Dârû'l-Mukame: Asıl durulacak yer, ebedî ikamet edilecek yurt**, güvenli makam manasındadır.
7. **Cennetü'l-Me'vâ:** Lügatta **sığınacak yer, makam, yurt, mesken** manasındadır. Ayrıca bu tabakanın şehid ve müminlerin meskeni olacağı söylenmiştir.
8. **İlliyyûn:** Lügatta **cennetin en yüksek tabakası. Ahirete giden tam kâmil müminlerin yeri.** Ahirette yüksek dereceye, dergâh-ı rızâyâ en yakın olan derece manasındadır.

Ve keza Cennet'in herbir cüz'ü, Cennet gibi bir Cennet olduğuna ve herbir mü'mine düşen kısım, büyüklüğüne nazaran tam bir Cennet gibi görüldüğüne işarettir.

Ve keza Cennet'in her bir cüz'ü, kendi içinde bir Cennet gibidir. Yani Cennet, sadece bütünüyle güzel olan bir yer değil; en küçük parçası dahi başlı başına bir âlem, müstakil bir nimetler yurdu. Bu sebeple her bir mü'mine verilen pay, ne kadar farklı büyüklükte olursa olsun, ona göre eksiksiz ve tam bir Cennet gibi görünür.

Meselâ büyük bir saray düşün: Her odası ayrı bir ihtişam, ayrı bir güzellik taşır. Bir kimseye sadece bir odası verilse bile, o oda öyle zengin ve öyle mükemmeldir ki, sanki bütün saray ona verilmiş gibi hisseder.

Yahut geniş bir bahçe düşün: Birine küçük bir köşe nasip olur; fakat o köşe öyle nimetlerle doludur ki, o kişi için adeta bütün bahçe hükmüne geçer.

Aynen bunun gibi, Cennet'te:

- Kimse kendini eksik hissetmez
- Kimse "daha az aldım" demez
- Herkes kendi payını **tam ve mükemmel** görür

Çünkü orada verilen nimetler, kulun kapasitesine ve idrakine göre **tam bir tatmin** sağlar.

Cennet'in tenkiri ise, güzelliğinin kabil-i tarif ve tavsif olmadığına veya sâmi'lerin iştiha ve istihsanlarının fevkalâdeliğine işarettir.

Cennet'in nekra (belirsiz) olarak zikredilmesi, onun güzelliğinin tarif ve tasvire sığmayacak derecede yüce olduğunu gösterir. Çünkü tarif edilen şey, sınırlandırılmış olandır; hâlbuki Cennet, insanın hayal ve idrak hudutlarını aşan bir güzelliğe sahiptir. Bu yüzden Kur'ân, onu belirli kalıplara hapsetmez; belirsiz bırakarak sonsuzluğunu hissettirir.

Aynı zamanda bu tenkir, sâmi'lerin iştiha ve istihsanlarını tahrik eder. Yani her dinleyen, kendi arzusuna, hayaline ve beklentisine göre bir Cennet tasavvur eder. Kim neyi en çok arzuluyorsa, o Cennet onun nazarında öne çıkar. Böylece tek bir ifade, her kalpte farklı bir iştiyak ve iştiha uyandırır.